

# USTALENIE WYNIKÓW GŁOSOWANIA I SPORZĄDZENIE PROTOKOŁÓW GŁOSOWANIA W OBWODZIE.



1

czynności związane z ustaleniem wyników głosowania w obwodzie i sporządzeniem protokołów głosowania w obwodzie komisja wykonuje wspólnie, tzn. wszyscy obecni członkowie.

nie dopuszcza się tworzenia grup roboczych, które wykonywałyby oddzielnie czynności po zakończeniu głosowania.



# USTALENIE WYNIKÓW GŁOSOWANIA I SPORZĄDZENIE PROTOKOŁÓW GŁOSOWANIA W OBWODZIE

2

ustalając wyniki głosowania komisja wyborcza, **jest zobowiązana do rygorystycznego przestrzegania zasad** opisanych w rozdziale VI, Uchwały Nr 210/2019 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 2 września 2019 r. w sprawie wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych dotyczących zadań i trybu przygotowania oraz przeprowadzenia głosowania w obwodach głosowania utworzonych w kraju w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 13 października 2019 r.

## Ustalenie wyników głosowania i sporządzenie protokołu głosowania w obwodzie

liczby w protokole głosowania wpisuje się w następujący sposób:

- **liczby jednocyfrowe** - wpisuje się w ostatniej kratce z prawej strony,
- **liczby dwucyfrowe** - w dwóch ostatnich kratkach z prawej strony,
- **liczby trzycyfrowe** - w trzech ostatnich kratkach z prawej strony itd., czyli tak, aby ostatnia cyfra wpisywanej liczby wypadła w ostatniej kratce z prawej strony.
- jeżeli ustalona przez komisję liczba wynosi zero, w ostatniej kratce z prawej strony należy wpisać cyfrę "0".

# ROZLICZENIE KART DO GŁOSOWANIA

## czynności przed otwarciem urny

4

w pierwszej kolejności komisja dokonuje rozliczenia kart do głosowania.

### Krok 1

komisja wpisuje w punkcie 1 właściwego protokołu - **liczbę otrzymanych kart do głosowania** (ustaloną/przeliczoną przed rozpoczęciem głosowania tj. przed 7 rano !)

1	Liczba otrzymanych przez obwodową komisję wyborczą kart do głosowania, ustalona po ich przeliczeniu przed rozpoczęciem głosowania		1	4	8	5
---	---	--	---	---	---	---

### Krok 2

ustalenie **liczby wyborców uprawnionych do głosowania** – punkt 2 protokołu

- ustala się na podstawie liczby osób umieszczonych w spisie łącznie z osobami dopisanymi przez komisję w trakcie głosowania na dodatkowym formularzu spisu.
- liczby uprawnionych do głosowania w wyborach do Sejmu i do Senatu **muszą być równe.**

# ROZLICZENIE KART DO GŁOSOWANIA

## czynności przed otwarciem urny

5

2	Liczba wyborców uprawnionych do głosowania (umieszczonych w spisie, z uwzględnieniem dodatkowych formularzy) w chwili zakończenia głosowania		1	6	5	0
3	Liczba niewykorzystanych kart do głosowania			5	7	6
4	Liczba wyborców, którym wydano karty do głosowania (liczba podpisów w spisie oraz adnotacje o wydaniu karty bez potwierdzenia podpisem w spisie)			9	0	9

Uwaga! Suma liczb z pkt 3 i 4 powinna być równa liczbie z pkt 1, jeśli tak nie jest — przypuszczalną przyczynę należy opisać w pkt 15.

### Krok 3

Komisja przelicza **niewykorzystane karty do głosowania** ([odrębnie w wyborach do Sejmu i Senatu](#)) i liczbę wpisuje się **w punkcie 3** właściwego protokołu głosowania.

- karty niewykorzystane należy zapakować w pakiet, opieczetować i opisać.

### Krok 4

komisja ustala **liczbę wyborców, którym wydano karty do głosowania** – odrębnie do **Sejmu i Senatu** tzn. ustala liczbę podpisów potwierdzających otrzymanie karty do głosowania z uwzględnieniem podpisów złożonych na dodatkowych formularzach

- należy zwrócić uwagę na adnotacje w rubryce „Uwagi” spisu, gdy wyborcy pobrali jedną kartę do głosowania, np. „tylko do Sejmu” bądź „tylko do Senatu”.
- przy ustalaniu liczby wydanych kart nie uwzględnia się liczby adnotacji o wysłaniu pakietu wyborczego.

Liczby wyborców, którym wydano karty do głosowania w wyborach do Sejmu i do Senatu, **mogą być różne**.

Ustalone przez komisję, **odrębnie dla Sejmu i dla Senatu**, liczby wyborców, którym wydano karty do głosowania w wyborach **wpisuje się w punkcie 4** właściwego protokołu głosowania.

## Krok 5

wypełnianie **punktu 15 protokołu** głosowania (ostatnia strona protokołu)

6

- **wypełniamy tylko wtedy** - gdy czy liczba kart niewykorzystanych (pkt. 3 protokołu) i liczba wyborców, którym wydano karty do głosowania (pkt. 4 protokołu) **nie stanowi sumy liczby kart**, które otrzymała komisja (pkt. 1 protokołu).
- rozliczenia należy dokonać oddzielnie na listy kandydatów na posłów oraz kandydatów na senatora.
- w punkcie tym należy wskazać przypuszczalną przyczynę niezgodności, a nie wyłącznie informację, że niezgodność występuje

**Jeśli niezgodności nie ma** (tak jak w prezentacji) wówczas wpisujemy wyrazy „**brak uwag**”

### IV. UWAGI I ADNOTACJE

15.\*\*\*) Uwagi o przypuszczalnej przyczynie różnicy pomiędzy sumą liczb z pkt.3 i 4 liczbą z pkt.1; jeżeli różnica nie występuje, wpisać „brak uwag”: .....  
.....**BRAK UWAG**.....

Dopiero wówczas przystępujemy do dalszego wypełniania protokołu !

# ROZLICZENIE KART DO GŁOSOWANIA czynności przed otwarciem urny

7

## Krok 6

komisja ustala **liczbę wyborców głosujących przez pełnomocnika** – odrębnie w wyborach do Sejmu i do Senatu - na podstawie liczby podpisów w spisie wyborców, złożonych obok dopisku „pełnomocnik” w rubryce „Uwagi”.

Liczbę wpisuje się w **punkcie 5 protokołu**.

- **liczby wyborców**, którzy głosowali na podstawie pełnomocnictwa w wyborach do Sejmu i do Senatu **mogą być różne**.

## Krok 7

komisja ustala **liczbę wyborców głosujących na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania** - ustalenia tego dokonuje na podstawie liczby otrzymanych zaświadczeń, które komisja odebrała od wyborców i dołączyła do spisu wyborców

liczbę tę wpisuje się **w punkcie 6 protokołu głosowania**.

5	Liczba wyborców głosujących przez pełnomocnika (liczba kart do głosowania wydanych na podstawie aktów pełnomocnictwa otrzymanych przez obwodową komisję wyborczą)					2
6	Liczba wyborców głosujących na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania					7

Uwaga! Suma liczb z pkt 5 i 6 musi być mniejsza lub równa liczbie z pkt 4.

# ROZLICZENIE KART DO GŁOSOWANIA czynności przed otwarciem urny

8

## Krok 7

**liczby dotyczące głosowania korespondencyjnego** - wpisują komisje, które w spisie wyborców mają zamieszczone adnotacje zawierające informacje o wysłaniu pakietu wyborczego do wyborcy.

- pozostałe komisje w punktach 7–8e protokołu głosowania wpisują cyfrę „0”.
- wymagane liczby komisja wpisuje **w punktach 7 oraz 8-8e protokołu głosowania**

7	Liczba wyborców, którym wysłano pakiety wyborcze					2
8	Liczba otrzymanych kopert zwrotnych w głosowaniu korespondencyjnym					1
8a	Liczba kopert zwrotnych w głosowaniu korespondencyjnym, w których nie było oświadczenia o osobistym i tajnym oddaniu głosu					0
8b	Liczba kopert zwrotnych w głosowaniu korespondencyjnym, w których oświadczenie nie było podpisane przez wyborcę					0
8c	Liczba kopert zwrotnych w głosowaniu korespondencyjnym, w których nie było koperty na kartę do głosowania					0
8d	Liczba kopert zwrotnych w głosowaniu korespondencyjnym, w których znajdowała się niezaklejona koperta na kartę do głosowania					0
8e	Liczba kopert na kartę do głosowania w głosowaniu korespondencyjnym wrzuconych do urny					1
<b>Uwaga!</b> Liczba z pkt. 8 nie może być większa od liczby z pkt. 7. Suma liczb z pkt. 8a – 8e nie może być mniejsza od liczby z pkt. 8.						



## Bardzo ważne !!!

- wszystkie czynności komisja wykonuje jak to tylko możliwe **w pełnym składzie**, pod żadnym pozorem w tzw. podzespołach. Kwalifikacji głosów dokonujemy „na oczach” członków komisji.
- w sytuacjach wątpliwych, przewodniczący zarządza **przegłosowanie ostatecznego stanowiska komisji**.

### I

1. komisja sprawdza, czy pieczęcie na urnie oraz na wlocie do urny lub jednorazowe plomby – nalepki foliowe pozostały nienaruszone
2. otwiera urnę i wyjmuje z niej karty do głosowania z zachowaniem szczególnej staranności w celu niedopuszczenia do uszkodzenia kart lub urny wyborczej
3. jeżeli w urnie znajdują się inne przedmioty niż karty do głosowania (w tym np. czyste kartki papieru), komisja oddziela je od kart do głosowania, a informacje o ich odnalezieniu **odnotowuje w punkcie 22 protokołu głosowania**.



## Krok 8

1. jeśli w obwodzie miało miejsce głosowanie korespondencyjne, komisja w pierwszej kolejności **ustala liczbę kart do głosowania, wyjętych z kopert** i wrzuca je do pozostałych kart
2. koperty na kartę do głosowania, z których komisja wyjęła kartę,  
*(komisja pakuje w pakiet, opisuje i odkłada)*
3. komisja przegląda wszystkie karty i **wydziela z nich karty całkowicie przedarte na dwie lub więcej części**, których **nie bierze się pod uwagę przy obliczeniach**  
*(komisja pakuje w pakiet, opisuje i odkłada)*

# USTALENIE WYNIKÓW GŁOSOWANIA

ODDZIELA OD SIEBIE KARTY DO GŁOSOWANIA W WYBORACH DO SEJMU I DO SENATU 11

## Krok 9

komisja **liczy karty całe wyjęte z urny** – liczbę wpisuje **w punkcie 9 obu protokołów w punkcie 9a komisja** - wpisuje liczbę kart wyjętych z kopert na kartę do głosowania

- komisje, w których nie było kopert na kartę do głosowania w głosowaniu korespondencyjnym ( takich będzie zdecydowana większość) **wpisują cyfrę „0” w punkcie 9a protokołu głosowania.**

9	Liczba kart wyjętych z urny			9	0	5
9a	w tym liczba kart wyjętych z kopert na karty do głosowania w głosowaniu korespondencyjnym					1

jeżeli liczba kart wyjętych z urny (punkt 9 protokołu) pomniejszona o liczbę kart wyjętych z kopert na kartę do głosowania (punkt 9a protokołu) nie jest równa liczbie wyborców, którym wydano karty do głosowania (punkt 4 protokołu), wówczas przypuszczalną przyczynę tego stanu rzeczy należy omówić w punkcie 16 protokołu głosowania.

16.\*\*\*)Uwagi o przypuszczalnej przyczynie różnicy pomiędzy liczbą z pkt. 9 pomniejszoną o liczbę z pkt. 9a a liczbą z pkt. 4, a także o przypuszczalnej przyczynie różnicy pomiędzy liczbą z pkt. 9a a liczbą z pkt. 8e; jeżeli różnice nie występują, wpisać „brak uwag” (różnica pięciu kart)

np. 3 karty zostały zabrane przez wyborców (wyborcy nie wrzucili do urny)  
2 karty były całkowicie przerwane (nie są brane pod uwagę w rozliczeniu)

## Krok 10

**komisja wydziela i liczy karty nieważne** (tj. inne niż ustalone urzędowo lub nieopatrzone pieczęcią komisji) **liczbę wpisuje się w punkcie 10 obu protokołów**

12

- jeżeli liczba kart nieważnych **jest większa niż 0**, przypuszczalną należy **opisać w punkcie 17** protokołu głosowania
- jeżeli liczba kart nieważnych **wynosi 0**, w punkcie 10 protokołu należy wpisać „0”, a w punkcie 17 protokołu wyrazy **„brak kart nieważnych”**

17.\*\*) Uwagi o przypuszczalnej przyczynie wystąpienia kart nieważnych (pkt. 10); jeżeli liczba w pkt 10. wynosi 0, wpisać „brak kart nieważnych”:

np. jedną kartę komisja wydała wyborcy bez pieczęci komisji obwodowej

### UWAGA

- **należy uważać, aby omyłkowo w tym punkcie protokołu nie wpisać liczby głosów nieważnych**
- jeżeli liczba kart nieważnych jest większa niż 0, przypuszczalną przyczynę wystąpienia kart nieważnych należy opisać **w punkcie 17 właściwego protokołu głosowania**
- jeżeli liczba kart nieważnych wynosi 0, **w punkcie 10 protokołu** należy wpisać „0”, a **w punkcie 17 protokołu** wyrazy „brak kart nieważnych”
- **karty nieważne należy zapakować w pakiety, odrębnie w wyborach do Sejmu i do Senatu, opieczętować je i opisać**

# POZOSTAŁE KARTY SĄ KARTAMI WAŻNYMI I NA ICH PODSTAWIE USTALA SIĘ WYNIKI GŁOSOWANIA

13

## Krok 11

liczbę kart ważnych **wpisuje się w punkcie 11 protokołu głosowania**

10	Liczba kart nieważnych ( <i>bez pieczęci obwodowej komisji wyborczej lub inne niż urzędowo ustalone</i> )					0
11	Liczba kart ważnych			9	0	5

**Uwaga!** Suma liczb z pkt 10 i 11 **musi być równa** liczbie z pkt 9

- do dalszych czynności należy pozostawić **karty ważne w wyborach do Sejmu**
- ważne karty do głosowania w wyborach do Senatu należy **zapakować tymczasowo** w odrębny pakiet, opisać go i opieczętować
- pakiet ten **musi pozostać w pomieszczeniu**, w którym komisja ustala wyniki głosowania

## Krok 12

14

### wypełnianie punktu 12 protokołu głosowania w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

komisja ustala wyniki głosowania w obwodzie - wypełnia protokół głosowania dla punktów 12 – 12c oraz punktu 13

- w trakcie przeglądania kart komisja **odkłada osobno karty z głosami nieważnymi według przyczyn nieważności głosu i osobno karty z głosami ważnymi**

12	Liczba głosów nieważnych (z kart ważnych)					5
12a	w tym z powodu postawienia znaku „X” obok nazwiska dwóch lub większej liczby kandydatów z różnych list					3
12b	w tym z powodu niepostawienia znaku „X” obok nazwiska żadnego kandydata					2
12c	w tym z powodu postawienia znaku „X” wyłącznie obok nazwiska kandydata na liście, której rejestracja została unieważniona					0

**Uwaga!** Suma liczb z pkt. 12a – 12c **musi być równa** liczbie z pkt. 12.

13	Liczba głosów ważnych oddanych łącznie na wszystkie listy kandydatów (z kart ważnych)			9	0	0
----	---	--	--	---	---	---

**Uwaga!** Suma liczb z pkt. 12 i 13 **musi być równa** liczbie z pkt. 11.

- na podstawie kart ważnych komisja (pkt.11) ustala liczbę głosów nieważnych (pkt.12) oraz głosów ważnych (pkt.13)**

- **uznania głosu komisja dokonuje po okazaniu karty wszystkim członkom komisji uczestniczącym w ustalaniu wyniku głosowania**
- wyborca może głosować tylko na jedną listę i na jednego kandydata z tej listy, przez co wskazuje jego pierwszeństwo do otrzymania mandatu, tak oddane głosy są głosami ważnymi
  - karty ważne z głosami nieważnymi należy zapakować **w odrębne pakiety** – według przyczyn nieważności głosu – opieczetować je i opisać „Głosy nieważne z kart ważnych w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 13 października 2019 r. z powodu ..... – ..... .  
(przyczyna nieważności) (liczba)
  - następnie opisane w powyższy sposób pakiety **z głosami nieważnymi** według przyczyny nieważności głosu należy zapakować w jeden pakiet i opisać: „Głosy nieważne z kart ważnych do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w ..... dniu 13 października 2019 r. – .....”  
(liczba)
- **znakiem „x”** postawionym w kratce **są co najmniej dwie linie**, które przecinają się w obrębie kratki.
- wszelkie znaki, wykreślenia, przekreślenia, w tym również i znak „x” postawiony przez wyborcę poza przeznaczoną na to kratką, traktuje się jako dopiski, które nie wpływają na ważność głosu;
- wszelkie inne znaki niż znak „x”, tj. niebędące co najmniej dwiema liniami, które przecinają się w obrębie kratki, naniesione w obrębie kratki, również nie wpływają na ważność głosu.

## Ustalenie wyników głosowania (zasady ważności głosu)

16

Głos uznaje się za ważny gdy wyborca postawił znak „x”:

1. **na jednej liście przy nazwisku dwóch lub więcej kandydatów.** Głos taki traktuje się jako oddany na tego kandydata spośród tych, przy których postawiono znak „x”, którego nazwisko jest umieszczone wyżej na tej liście;
2. **wyłącznie przy nazwisku skreślonego kandydata.** Głos taki traktuje się jako oddany na listę bez wskazania pierwszeństwa do uzyskania mandatu;
3. **przy nazwisku skreślonego kandydata oraz przy nazwisku innego kandydata z tej samej listy.** Głos taki traktuje się jako oddany na nieskreślonego kandydata;
4. **przy nazwisku kandydata skreślonego z jednej listy i przy nazwisku kandydata z innej listy.** Głos taki traktuje się jako oddany na nieskreślonego kandydata z tej innej listy;
5. **przy nazwisku kandydata z unieważnionej listy i przy nazwisku kandydata z innej (ale tylko jednej) listy.** Głos taki traktuje się jako





## Ustalenie wyników głosowania cd. (zasady ważności głosu)

### Głos uznaje się za nieważny gdy wyborca w kratce na karcie do głosowania:

- postawił znak „x” przy nazwiskach dwóch lub większej liczby kandydatów z różnych list;
- nie postawił znaku „x” przy nazwisku żadnego kandydata;
- postawił znak „x” wyłącznie przy nazwisku kandydata z listy, której rejestrację unieważniono.



## Krok 13

komisja liczy **głosy ważne** i ich liczbę wpisuje w punkcie 13 protokołu głosowania.

- komisja sumuje liczby **głosów nieważnych** (punkt 12 protokołu) i **głosów ważnych** (punkt 13 protokołu) i porównuje wynik z **liczbą kart ważnych** (punkt 11 protokołu).
- liczby te **MUSZĄ BYĆ RÓWNE !!**

## Krok 14

- na podstawie kart z głosami ważnymi - komisja ustala - **liczbę głosów ważnych oddanych na każdą z list kandydatów na posłów**
- w tym celu odrębnie grupuje karty z głosami oddanymi na poszczególne listy
- liczby oddanych głosów** - wpisuje przy numerze listy i nazwie lub skrócie nazwy komitetu wyborczego w rubryce „**liczba głosów ważnych oddanych na listę**”
- należy zsumować głosy ważne oddane łącznie na wszystkie listy kandydatów. **otrzymana liczba musi być identyczna z liczbą wpisaną w punkcie 13 !!**

## Krok 15

### ustalenie liczby głosów oddanych na poszczególnych kandydatów z każdej listy.

19

- czynność polega na sumowaniu liczby głosów oddanych na poszczególnych kandydatów z danej listy
  - uzyskany wynik komisja wpisuje na arkuszu pomocniczym w rubryce „Razem”.
  - wynik powinien być taki jak liczba głosów ważnych oddanych na listę
- 
- **!!! wyjątkiem od tej zasady jest sytuacja, gdy na liście znajduje się nazwisko skreślonego kandydata!!!**
  - **ustalone liczby komisja wpisuje (w arkuszu pomocniczym) przy nazwiskach poszczególnych kandydatów**
  - komisja pakuje karty ważne z głosami ważnymi w odrębne pakiety według numerów i nazw list. Pakiety należy opisać „Głosy ważne z kart ważnych w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 13 października 2019 r. Lista nr .... – .....”.

## ustalenie liczby oddanych głosów na listę przy braku skreślonych kandydatów

20

14. Na poszczególne listy kandydatów i umieszczonych na nich kandydatów oddano następujące liczby głosów ważnych:

Lista nr ..... - .....  
(nr listy) (skrót nazwy komitetu wyborczego)

Liczba głosów ważnych oddanych na listę:			2	8	9
--	--	--	---	---	---

Na poszczególnych kandydatów z tej listy oddano następujące liczby głosów ważnych:

1	BRATEK Tadeusz Jan			1	2	1
2	NIEZAPOMINAJKA Teresa Michalina				5	4
3	STOKROTKA Karolina Teresa				2	8
4	GOŹDZIK Kewin Józef				1	5
5	CHABER Sylwester				3	4
6	CHRYZANTEMA Jessica Barbara				3	7
	Razem			2	8	9

**Uwaga!** Suma głosów oddanych na wszystkich kandydatów z danej listy (rubryka „Razem”) równa się liczbie głosów ważnych oddanych na tę listę. (326 = 326)

- wyjątek od tej zasady może dotyczyć listy, na której znajduje się nazwisko kandydata skreślonego z listy.

ustalenie liczby oddanych głosów na listę w której widnieje kandydat  
**skreślony** po wydruku kart

13. Na poszczególne listy kandydatów i umieszczonych na nich kandydatów oddano następujące liczby głosów ważnych:

Lista nr ..... - .....  
(nr listy) (skrót nazwy komitetu wyborczego)

Liczba głosów ważnych oddanych na listę:			2	3	3
--	--	--	---	---	---

Na poszczególnych kandydatów z tej listy oddano następujące liczby głosów ważnych:

1	BRATEK Tadeusz Jan			1	1	3
2	NIEZAPOMINAJKA Teresa Michalina				1	5
3	STOKROTKA Karolina Teresa				1	4
4	GOŹDZIK Kewin Józef ( otrzymał 3 głosy )	x	x	x	x	x
5	CHABER Sylwester				6	1
6	CHRYZANTEMA Jessica Barbara				2	7
	Razem			2	3	0

**Uwaga!** Suma głosów oddanych na wszystkich kandydatów z danej listy (rubryka „Razem”) równa się liczbie głosów ważnych oddanych na tę listę. **Wyjątek od tej zasady może dotyczyć listy, na której znajduje się nazwisko kandydata skreślonego z listy. (326 ≠ 302 )**

## Krok 16

komisja ustala liczbę **głosów nieważnych** i kwalifikuje **wg. przyczyny nieważności** liczby wpisuje **w punkcie 12 protokołu**

za nieważny uznaje się głos, gdy wyborca w kratce na karcie do głosowania:

- postawił znak „x” przy nazwisku więcej niż jednego kandydata;
- nie postawił znaku „x” przy nazwisku żadnego kandydata;
- postawił znak „x” tylko przy nazwisku kandydata skreślonego przez okręgową komisję wyborczą.

- karty z głosami nieważnymi **według przyczyn nieważności głosu** liczy się i odkłada

**suma liczb z punktów od 12a do 12c MUSI BYĆ RÓWNA liczbie z punktu 12**

- **pozostałe karty** zawierają **głosy ważne**. Ich liczbę wpisuje się w **punkcie 13 protokołu** głosowania w obwodzie.



## Krok 17 cd.

### *innymi słowy:*

- komisja sumuje liczbę **głosów nieważnych** (pkt. 12 protokołu) i liczbę **głosów ważnych** oddanych na wszystkich kandydatów (rubryka „Razem” punktu 14 protokołu) i **porównuje wynik z liczbą kart ważnych (pkt. 11)**.

### **LICZBY TE MUSZĄ BYĆ IDENTYCZNE !!**

- jeżeli po wydrukowaniu kart do głosowania okręgowa komisja wyborcza skreśliła nazwisko kandydata, **skreślone nazwisko kandydata umieszcza się (pozostawia) w odpowiedniej części protokołu głosowania w obwodzie**, a w miejscu przeznaczonym na wpisanie liczby głosów wpisuje się „XXXX”.



#### IV. UWAGI I ADNOTACJE

15. <sup>\*\*</sup>) Uwagi o przypuszczalnej przyczynie różnicy pomiędzy sumą liczb z pkt 3 i 4 a liczbą z pkt 1; jeżeli różnica nie występuje, wpisać „brak uwag”: **brak uwag**
16. <sup>\*\*</sup>) Uwagi o przypuszczalnej przyczynie różnicy pomiędzy liczbą z pkt 9 pomniejszoną o liczbę z pkt 9a a liczbą z pkt 4, a także o przypuszczalnej przyczynie różnicy pomiędzy liczbą z pkt 9a a liczbą z pkt 8e; jeżeli różnice nie występują, wpisać „brak uwag”:  
**1. jedna karta została całkowicie przerwana, 2. wyborca nie wrzucił karty do urny**
17. <sup>\*\*</sup>) Uwagi o przypuszczalnej przyczynie wystąpienia kart nieważnych (pkt 10); jeżeli liczba w pkt 10 wynosi 0, wpisać „brak kart nieważnych”: **jedna karta została wydana bez pieczęci komisji obwodowej**
18. <sup>\*\*</sup>) W trakcie głosowania wydano następujące zarządzenia; jeżeli nie wydano, wpisać „brak zarządzeń”:  
**brak zarządzeń**
19. <sup>\*\*</sup>) Adnotacja o obecności mężów zaufania w obwodzie; wpisać liczbę mężów zaufania lub „brak mężów zaufania w obwodzie”: **obecny był jeden mąż zaufania**
20. <sup>\*\*</sup>) Adnotacja o wniesieniu uwag przez mężów zaufania z wymienieniem konkretnych zarzutów; jeżeli nie ma, wpisać „brak zarzutów”: **brak zarzutów**
21. <sup>\*\*</sup>) Adnotacja o wniesieniu uwag przez członków obwodowej komisji wyborczej z wymienieniem konkretnych zarzutów<sup>\*\*\*</sup>); jeżeli nie ma, wpisać „brak zarzutów”: **brak zarzutów**
22. <sup>\*\*</sup>) Inne uwagi; jeżeli nie ma, wpisać „brak uwag”: **brak uwag**

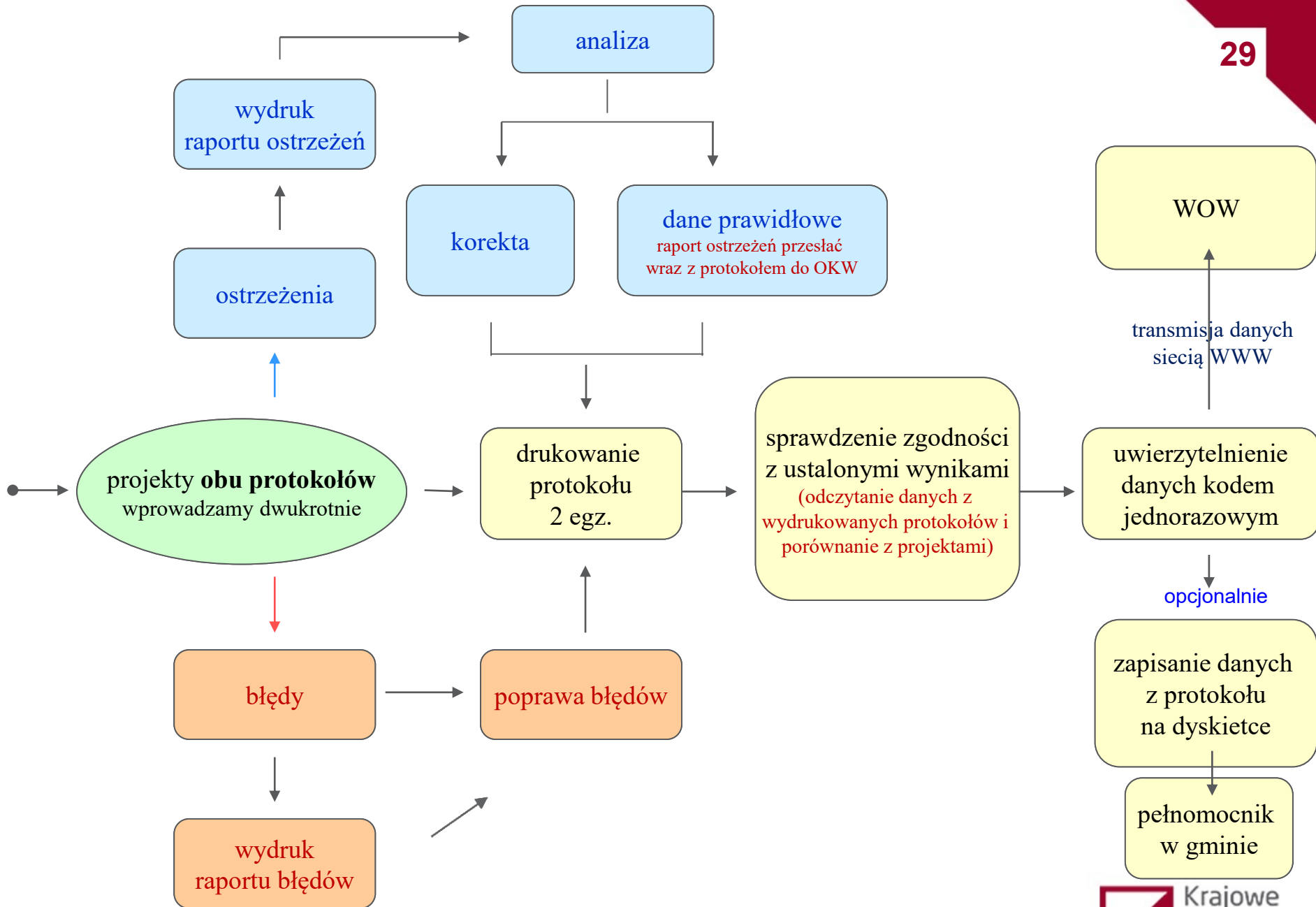
- komisja ma obowiązek ustosunkować się do zarzutów wniesionych **26** przez mężów zaufania lub członków komisji, załączając do protokołu wyjaśnienia.
- zamieszczając uwagi mężów zaufania lub członków komisji w protokole głosowania należy bezwzględnie pamiętać o przestrzeganiu przepisów z zakresu ochrony danych osobowych. Jeżeli w treści uwag zostaną zamieszczone **DANE OSOBOWE**, należy je zanonimizować na kopii protokołu podawanej do publicznej wiadomości.



# Sporządzanie protokołu z wykorzystaniem systemu informatycznego WOW

## Warunki poprawności arytmetycznej danych liczbowych w protokołach głosowania w obwodach podlegające sprawdzeniu w systemie informatycznym

1. **warunki konieczne**, które muszą być spełnione bezwzględnie;
2. **warunki dodatkowe**, które powinny być spełnione, ale w szczególnych okolicznościach mogą być niezachowane.



- przewodniczący komisji **przekazuje operatorowi informatycznemu projekty obu protokołów** głosowania celem (**dwukrotnego**) wprowadzenia do systemu informatycznego
- system może sygnalizować **błędy (w kolorze czerwonym)** i **ostrzeżenia (w kolorze niebieskim)**
  - **mimo tej sygnalizacji przygotowane dane liczbowe należy wprowadzić do końca !!**
- gdy po wprowadzeniu wszystkich danych liczbowych system sygnalizuje błędy lub ostrzeżenia, należy wydrukować zestawienia **błędów** i **ostrzeżeń**,
  - **obowiązkiem komisji jest zlokalizowanie błędu i jego usunięcie !**
- komisja zobowiązana jest **przeanalizować treść komunikatu o błędzie**, a jeśli to jest konieczne - powtórzyć czynności związane z ustaleniem wyników głosowania.

- wydrukowane zestawienie błędów podpisują wszystkie osoby uczestniczące w ustalaniu wyników głosowania
  - dokument ten nie jest przesyłany do Okręgowej Komisji Wyborczej!
- gdy system sygnalizuje jedynie ostrzeżenia - **należy wydrukować raport ostrzeżeń**
  - obowiązkiem komisji jest **przeanalizowanie ostrzeżeń** i dokonanie korekty danych. jeżeli komisja dojdzie do wniosku, że dane liczbowe są prawidłowe **obowiązana jest wpisać swoje stanowisko na wydruku ostrzeżenia**
- w każdym przypadku raport ostrzeżeń podpisują wszystkie osoby uczestniczące w ustalaniu wyników głosowania
- komisja **przesyła wraz z protokołami** do Okręgowej Komisji Wyborczej **podpisany wydruk raportu ostrzeżeń** - jeśli aprobowala protokół głosowania bez wprowadzania zmian w zakresie sygnalizowanym raportem ostrzeżeń

- jeśli system informatyczny nie sygnalizował błędów lub zostały one usunięte, drukowany jest protokół głosowania
- przed wydrukiem należy **oznaczyć w aplikacji członków komisji** uczestniczących w ustalaniu wyników głosowania, **którzy podpiszą protokół głosowania**
- komisja sprawdza zgodność danych w wydrukowanych protokołach z ustalonymi wynikami głosowania !!
  - sprawdzenia **polega na odczytaniu na głos danych z wydrukowanego protokołu i porównanie ich z danymi z projektu protokołu przekazanego operatorowi informatycznemu; - ta czynność jest do bezwzględnego wykonania!!!**



- osoba odpowiedzialna za obsługę informatyczną komisji dokonuje transmisji danych z protokołów;
- **jakakolwiek zmiana**, w danym protokole, **powoduje konieczność ponownego wydruku tego protokołu oraz powoduje konieczność ponownej transmisji danych** do okręgowej komisji wyborczej
- jeżeli możliwości techniczne nie pozwoliły na dokonanie transmisji danych z protokołów, operator dokonuje zapisu danych na nośniku elektronicznym
- protokół głosowania w obwodzie **(w dwóch egzemplarzach)** podpisują wszyscy członkowie komisji obecni przy ich sporządzeniu, także ci, którzy wnieśli do nich uwagi;
- wszyscy członkowie komisji obecni przy sporządzeniu protokołu **parafują wszystkie strony obu egzemplarzy protokołu, z wyjątkiem strony z podpisami członków komisji**

## Podawanie treści protokołów do publicznej wiadomości

- komisja **sporządza dwie kopie protokołów głosowania** i wywiesza niezwłocznie po jej sporządzeniu w miejscu łatwo dostępnym i widocznym po zamknięciu lokalu.
- **jako kopię protokołu można wykorzystać wydruk dodatkowego egzemplarza** projektu protokołu.
  - kopie poświadczają za zgodność z oryginałem członkowie komisji obecni przy ich sporządzeniu, podpisując je, parafując każdą stronę i opatrując je pieczęcią komisji.
- w wypadku sprostowań dokonywanych w protokole komisja obowiązana jest podać treść sprostowanego protokołu - czyniąc adnotację „WADLIWY. PODLEGAŁ SPROSTOWANIU” – na pierwotnie sporządzonym protokole
- wywieszenie kopii protokołów głosowania winno nastąpić niezwłocznie po sporządzeniu protokołów.

**Komisja nie może opuścić lokalu wyborczego przed wywieszeniem kopii protokołów głosowania**

- jeżeli w treści uwag zostaną zamieszczone dane osobowe, **należy je zanonimizować** na kopii protokołu podawanej do publicznej wiadomości
- **drugie egzemplarze kopii protokołów głosowania w obwodzie przewodniczący komisji przekazuje niezwłocznie wójtowi, za pośrednictwem pełnomocnika okręgowej komisji wyborczej.**

## przekazywanie protokołów głosowania Okręgowej Komisji Wyborczej

- po jednym egzemplarzu każdego rodzaju protokołu wraz ze wszystkim załącznikami, jeżeli były sporządzone (adnotacje komisji, które nie zmieściły się w protokole, uwagi mężów zaufania, uwagi członków komisji, stanowisko komisji w sprawie uwag wniesionych przez mężów zaufania lub członków komisji)
- umieszcza się w odrębnych kopertach **(łącznie dwie koperty)**
- które obowiązkowo zakleja się, pieczętuje na złączeniach oraz opisuje **przed przekazaniem protokołów głosowania pełnomocnikowi okręgowej komisji wyborczej przewodniczący komisji ustala z członkami komisji sposób komunikowania się w razie potrzeby zwołania posiedzenia.**
- protokoły przewodniczący komisji lub jego zastępca przekazuje pełnomocnikowi okręgowej komisji wyborczej.

## Ponadto pełnomocnikowi przekazuje się:

**W TRZECIEJ KOPERCIE** - kopię protokołów głosowania wraz ze wszystkimi załącznikami.

**W CZWARTEJ KOPERCIE** - raport lub raporty ostrzeżeń, jeżeli zostały sporządzone oraz *ewentualnie* nośnik elektroniczny,

- dokumenty należy przekazać wyłącznie pełnomocnikowi okręgowej komisji wyborczej lub osobie przez niego upoważnionej, a ich przekazanie potwierdza się na piśmie.
- w czasie przewożenia i przekazywania kopert z protokołami mogą być obecni mężowie zaufania i obserwatorzy międzynarodowi.
- egzemplarze kopii ( **druga koperta** ) są również wykorzystywane przez koordynatora gminnego ds. informatyki do potwierdzenia protokołu w systemie informatycznym oraz w przypadku, gdy komisja nie miała zapewnionej obsługi informatycznej do wprowadzenia danych liczbowych do tego systemu.

## postępowanie z dokumentami z wyborów

### komisja składa do opakowań zbiorczych osobno:

I

- sporządzone wcześniej, opisane pakiety zawierające posegregowane ważne, nieważne i niewykorzystane karty do głosowania.
- opakowanie zbiorcze zapieczętowane się, przy użyciu pieczęci komisji, w sposób uniemożliwiający jego otwarcie bez naruszenia odcisku pieczęci.
- w przypadku użycia worków do przygotowania opakowań zbiorczych komisja zamyka worek, oklejając go dokładnie taśmą klejącą, i nakłada plombę strunową, jeżeli została przekazana komisji.

## postępowanie z dokumentami z wyborów cd.

komisja składa do opakowań zbiorczych osobno:

II

1. spis wyborców wraz z dołączonymi do niego zaświadczeniami o prawie do głosowania oraz aktami pełnomocnictwa,
2. listę wyborców, którzy udzielili pełnomocnictwa do głosowania,
3. pakiety zawierające koperty zwrotne,
4. zarejestrowany przez mężów zaufania przebieg czynności komisji, o ile został dołączony jako dokument z wyborów, a także
5. wszystkie arkusze pomocnicze i niewykorzystane formularze protokołów (także błędnie wypełnione) oraz
6. wadliwie sporządzone protokoły głosowania, drugie egzemplarze raportu ostrzeżeń itp.  
*pakuje się w zbiorczą paczkę, którą opisuje się, pieczętuje i zabezpiecza przed możliwością niekontrolowanego otwarcia*

- do tego dołącza się w zaklejonych kopertach (ale poza opakowaniem zbiorczym) drugie egzemplarze protokołów głosowania

## postępowanie z dokumentami z wyborów cd.

### III

- **pozostałą dokumentację komisji**, w tym, protokoły posiedzeń i uchwały komisja pakuje w odrębną paczkę, którą opisuje i pieczętuje.

*po otrzymaniu informacji o przyjęciu protokołów głosowania przez okręgową komisję wyboczą*

- przewodniczący komisji przekazuje w depozyt urzędnikowi wyborczemu wszystkie opakowania zbiorcze i paczki z dokumentami.
- ponadto przewodniczący komisji przekazuje urzędnikowi wyborczemu **pieczęć komisji**.